בס"ד " וַיִּזְרַע יִצְחָק בָּאָרֶץ הַהִוא וַיִּמְצָא בַּשָּׁנָה הַהִוא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה' " (בראשית כו' יב) עלון מס 131

ויזרע יצחק

פרשת "חיי שרה"
הפטרה: "והמלך דוד"
כב' חשון תשע"א

יוצא לאור ע"י מדרשת
"ויזרע יצחק"
ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל

	י"ם	ת"א	חיפה	ב"ש
כניסה	16:17	16:34	16:22	16:35
יציאה	17:29	17:30	17:29	17:31
ר"ת	18:09	18:06	18:04	18:07

הגיגים מפרשת השבוע

"**ותמת שרה בקרית ארבע**" (בראשית כג' ב)

הכתוב מציין את המקום בו מתה שרה כדי ללמדנו ששרה מתה במקום קבורתה ולא מתה במקום אחר והובאה לקבורה בקרית ארבע. כי לו כך היה, שאברהם הביא את שרה ממקום אחר לקוברה במערת המכפלה, היה עפרון מתנגד למכירה בטענה ש"המבלי אין קברים בעיר שמתה שהובאה לפה"? על כן, חסד עשה ה' עם אברהם שהמית את שרה בקרית ארבע, כך שלא היה פתחון פה לעפרון להתנגד למכירה. (ה"אלשיך" הקדוש)

"**ויקם אברהם מעל פני מתו וידבר אל בני חת**" (בראשית כג' ג)

לא ברור מדוע מציין הכתוב שאברהם קם "מעל **פני** מתו" ומדוע קשורה קימה זו עם דבריו אל בני חת על דבר מערת המכפלה? מבאר ה"**תוספת ברכה**" שלפי המובא במדרש שמפאת קדושתה של מערת המכפלה לא ניתן לקבור בה כל אחד אלא המערה היתה קולטת לקִרְבָּהּ רק את אלה שמתו מיתת נשיקה, כלומר מתו שלא על ידי מלאך המות. ובמקרה של שרה אימנו, כידוע, אברהם לא היה איתה בשעת מיתתה ולכן לא ידע באיזה אופן מתה שרה, האם מתה מיתת נשיקה וראויה היא להקבר במערת המכפלה, או אולי מתה במיתה רגילה על ידי מלאך המות, ואם כן, אינה ראויה לתפוס מקום במערת המכפלה. אלא שאמרו חז"ל בגמרא (עבודה זרה עז:) בתאור המיתה שעל ידי מלאך המות, שהמלאך זורק טיפה לתוך פיו של האדם, וממנה פניו מוריקות ומת, ולעומת זאת אדם שמיתתו בנשיקה, אצלו לא משתנה מראה הפנים. וברצות אברהם להִוַכח באיזה אופן מתה שרה, האם בנשיקה, או על ידי מלאך המות? לכן הסתכל בפניה כדי לראות אם הוריקו ואות הוא כי מתה על ידי מלאך המות, וכיון שראה אברהם שפניה של שרה לא השתנו, הבין ששרה מתה מיתת נשיקה וראויה היא להקבר במערת המכפלה, או אז החל לישא וליתן בזה עם בני חת לרכישת מערת המכפלה על מנת לקוברה שם. ומדויק הלשון "מעל **פני** מתו", הכוונה ממראה פניה. וגם מתבאר סמיכות הקימה זו עם הפניה לבני חת, "וידבר אל בני חת".

"**ואקברה מתי מלפני**" (בראשית כג' ד)

אברהם מקדים ואומר שכל רצונו הוא לקבור את שרה, "ואקברה מתי מלפני", וזוהי הסיבה שבגללה הוא מוכן ומוכרח לשלם הון תועפות עבור חלקת השדה של עפרון, ואם לא היה מתו מוטל לפניו לא היה מבקש לקנות דבר, כל זאת משום שאברהם הבין שאם לא יזכיר את עניין מתו שמוטל עליו לקוברו, לא היה עפרון ובני חת מוכנים למכור לו את חלקת השדה כי לא היו מבינים איזה עניין מצא בחלקת השדה האלמונית של עפרון, והיו חושדים בו שאם הוא מוכן לשלם כל כך הרבה על השדה סימן שאברהם "יודע" משהו על השדה שמעלה את ערכה הרבה יותר ממה שהוא שילם, לכן הקדים ואמר "ואקברה מתי" כסיבה ואילוץ לרכישת השדה, וכעת, הגם שיקנה את השדה מעפרון בכל ממון שבעולם יתלו שזה מפני הוא מקום מובחר לקבורה, ולהם אין מה להפסיד. (אור החיים)

"**וידבר אתם לאמר... שמעוני ופגעו לי בעפרון בן צוחר**" (בראשית כג' זז)

אברהם לא פונה ישירות אל עפרון בבקשה לקנות ממנו את המערה אלא פונה לבני חת ומבקש מהם שיפנו בשמו אל עפרון, "ופגעו לי בעפרון בן צוחר", וזאת כדי ש"יתן לי את מערת המכפלה... אשר בקצה שדהו", וזאת מכיון שעפרון היה עשיר ונכבד ולא יהיה זה מכבודו למכור מנחלת אבותיו, כפי שראינו אצל נבות היזרעאלי שלא היה מוכן למכור את חלקת אבותיו לאחאב, לכן לא פונה אברהם ישירות לעפרון אלא ביקש מאנשי העיר שיפגעו בעבורו בעפרון, כל זאת דרך הכנעה וכבוד בכדי שיתרצה ושלא ירבה במחירה. (רמב"ן)

לע"נ הרה"ג מרדכי צמח אליהו בר מזל טוב זצ"ל	נלב"ע כה' סיון תש"ע
לעילוי נשמת יצחק אוחיון בן סולטנא ז"ל	נלב"ע י' אייר תש"ע
לעילוי נשמת מרים בן חמו בת פלורה ז"ל	נלב"ע ג' טבת תש"ע

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מוקדש לעילוי נשמת :

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	**יצחק בנימין בר שורין ז"ל**	**חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל**
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה	**נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג**	**נלב"ע יא' ניסן תשס"ז**

ת.נ.צ.ב.ה

אין לעיין בעלון בשעת התפלה

נא לשמור על קדושת הגליון

"ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (בראשית כג' ב)

לכאורה נראה שהמילה "לשרה" אינה במקומה ואפילו מיותרת, היה על הכתוב לומר "לספוד ולבכות לשרה" או אפילו להסתפק ולומר "לסופדה ולבכותה" שהרי אנו יודעים כבר שמדובר בשרה אשת אברהם שנפטרה, נוסף לכך אנו רואים שסדר הדברים בפסוק הפוך מהרגיל, קודם "הספד" ואחר כך "בכי" ואילו מובא בגמרא בדיני אבלות: "שלושה ימים לבכי ושבעה להספד" (מועד קטן כז) קודם ה"בכי" ואחר כך ה"הספד"? מסביר ה"**כלי יקר**" שסדר הדברים שקודם "בכי" ואחר כך "הספד" נכון ביחס לכל מת אחר, אשר ככול שחולף הזמן האבלות עליו הולכת ומתמעטת, כי ברבות הימים הכל נשכח, לכן הבכי מסתיים לפני ההספד, אבל בנוגע לצדקת הזו, שרה, בכל יום ויום הרגישו ביותר בהעדרה מצד העדר תורתה ומעשיה הטובים שאבדו לדור, לכן מדגיש הכתוב שמדובר בשרה, ואשר לגביה הקדים אברהם את ההספד לבכי, לומר שהבכי נמשך גם לאחר ההספד.

"גר ותושב אנוכי עמכם" (בראשית כג' ד)

על פניו נראה שיש סתירה פנימית בפסוק, אם אברהם גר, הוא אינו תושב, ואם הוא תושב, הוא איננו יכול להיות גר? ונראה שאברהם אבינו נהג בחכמה יתרה ונזהר שלא להוציא דבר שקר מפיו לכן דיבר בלשון המשתמעת לשני פנים, מצד אחד לומר לבני חת "גר אנכי" לא יכול היה, שהרי כבר הבטיחו הקב"ה שהוא יירש את הארץ ולכן היא שלו. מצד שני לומר להם שהוא תושב הארץ גם כן איננו מסוגל, שהרי עדיין הם שולטים בארץ. לכן אמר משפט שבו כלל את עצמו עם בני חת ואמר להם בחכמה "גר ותושב אנכי עמכם", כלומר, אתם ואני ביחד הננו "גר ותושב", הם הבינו מדבריו שהם התושבים והוא הגר, אבל האמת כוונתו היתה שהוא התושב והם הגרים. כך שכל אחד הבין מה שרצה להבין, ואברהם לא הוציא דבר שקר מפיו. (המגיד מדובנא)

"וישתחוו ארצה לה'" (בראשית כד' כב)

הכתוב מדגיש שאליעזר השתחוה "ארצה" ואילו קודם כשדיבר עם רבקה על יד הבאר, נאמר "ויקד האיש וישתחו לה'" (בראשית כד' כו), אך לא נאמר "ארצה". והסיבה לכך, לפי ה"**משך חכמה**" היא שעל אליעזר עבד אברהם אמרו חז"ל שנקרא "דמשק אליעזר" משום שהוא דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (יומא כח). אם כן, בודאי למד אליעזר מאברהם שאסור להשתחוות על אבן משכית (רצפה) אפילו אם הכוונה לשם שמים. לכן, כאשר היה ליד המעיין, שם לא היתה הקרקע מרוצפת באבנים, כתוב: "וישתחו לה'" בלבד, אבל כאן כשהיה בבית לבן מודגש "וישתחו **ארצה** לה'", שהקפיד להשתחוות לארץ, "**ארצה**", ולא על קרקע מרוצפת, משום אבן משכית.

"מה' יצא הדבר" (בראשית כד' נ)

לבן ובתואל מודים שהמעשים שאירעו לאליעזר מוכיחים שהזיווג המדובר הוא מאת ה'. וזהו אחד המקומות ממנו למדו חז"ל שענין הזיווג נגזר משמים שהרי אמרו חז"ל שארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני, ואפילו היא מעבר לים. וזהו מה שאומר שלמה המלך "בית והון נחלת אבות, ומה' אשה משכלת" (משלי יט). שכוונת הכתוב היא שמה שהאבות מנחילים לבנים זה רק את הבתים ואת הממון, אבל "אשה משכלת" אין כח ביד ההורים להנחיל לבנים אלא רק מאת ה' תבא ה"אשה המשכלת". ואגב כך גם למדנו ש"אשה משכלת" יקרה היא מבית והון, וכענין שכותב בהמשך "אשת חיל מי ימצא" (משלי לא). (רבינו בחיי)

"ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו" (בראשית כד' סו)

לפי הכתוב יצחק מתנחם על מות אמו רק אחר שהוא נושא את רבקה ואוהב אותה, מסביר זאת ה"**צרור המור**" ומקדים ואומר שדבר ידוע הוא מאמר הכתוב: "על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו" (בראשית ב' כד), שטבען של הנשים הוא לשנוא את כלותיהן (יבמות קיז) והסיבה לכך היא שהן רואות כיצד "כי אשר טפחו וריבו בניהם, ועברו עליהם צרות רבות ורעות, וביום ובלילה שינה בעיניהן אינן רואות, לגדלם ולהניקם בדדי בתוליהן, ומיד כשנושא אשה, גם אלה תפשענה, ואז יפשע בנה בעת ההיא, ומתיחד עם אשתו אשת נעוריו, ואמו נהפכה לו לאוייבת", וזהו מה שאמרו חז"ל: "כשיָדוּר זאב עם כלב, תדור כלה עם חמותה" (ראשית חכמה חופת אליהו שער ד'), לרמוז, כי רק כאשר יבוא המשיח, ותתקיים הנבואה "וגר זאב עם כבש" (ישעיה יא' ו) , רק אז יתקיים גם: "וסרה קנאת אפרים" (ישעיה יא' יג), ובכלל זה קנאת כלה עם חמותה. ולכן יפה אמר כאן הכתוב "ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה", אהבה נפשית כדין התורה, ואם שרה היתה בחיים, איך תוכל לראות כיצד בנה היחיד בו מאוד רצתה נפשה, יהי האוהב לרבקה יותר, וישכח תגמוליה ואהבתה וידבק באשתו. לכן דייק הכתוב ואמר שכאשר ראה יצחק שהיתה לו לאשה ויאהבה אהבה גמורה, רק אז התנחם נחמה גדולה אחר שמתה אמו, כי הבין שטוב לה המוות, מאשר שתראה בעיניה את יצחק בנה קשור ואהוב עם רבקה אשתו, ומפרד אהבתו ממנה, וזוהי כוונת הכתוב: "וינחם יצחק אחרי אמו".

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם: ה"ה אשר בן חמו בר מרצדם הי"ו

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח תפילין "יד יצחק"

ברשותנו מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מוצ"ש 20:30 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

כא לשמור על קדושת הגליון

הזכויות אינן שמורות. הפצה, לזיכוי הרבים, מותרת בכל דרך. "ואהבת לרעך כמוך"– סיימת לקרא, נא העבר לחברך.